

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№8

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 421 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-avgustda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Smart-logistika texnologiyalarini joriy etish orqali oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazib berish tizimini optimallashtirish (Toshkent viloyati misolida).....	14
Mavlanov Sobirjon Pardabayevich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruvning xalqaro tamoyillari asosida boshqaruv sifatini oshirish	20
Sattarov Umirzoq	
Современные банковские продукты	24
Хужамуратов Аббос Мардонович	
Amerika qo'shma shtatlarining ijtimoiy himoya tizimi.....	29
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Совершенствование рынка услуг высшего образования как фактор повышения занятости населения в условиях цифровой экономики.....	33
Ибрагимов Тимур Ибодуллаевич, Асланова Дилбар Хасановна	
Iqtisodiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlarning qo'llanilishi va ularning samaradorligi.....	39
Kabulov Baxram Kuzibaevich	
Korxonalarda raqobat razvedkasi tizimlarini rivojlantirishda innovatsion raqamli texnologiyalarining o'rni.....	45
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
O'zbekiston banklarida sun'iy intellekt foydalanish samaradorligini oshirish.....	51
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Agrar korxonalar xo'jalik faoliyatida risklarni boshqarish bo'yicha samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishning metodologik asoslari.....	59
Baymirzaev Dilmurod Nematovich	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	66
Исомов Б. С.	
Tashish va saqlash xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalarda raqamli texnologiyalardan foydalanish holati.....	70
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Ijtimoiy infratuzilmani modernizatsiya qilishda DXSHning o'rni: madaniyat va sport sohasida imkoniyatlar	78
Baykalonov Jalil G'aybulloyevich	
Анализ состояния и перспективы развития активного и спортивного туризма в Узбекистане.....	93
Бойко Фарида Чингисовна, Ивонина Наталья Викторовна	
Переоценка и фальсификация стоимости имущества: международные практики, риски и пути решения.....	99
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
Hudud sanoati tarkibiy o'zgarishlarini prognozlash usuli.....	106
Djumayev Farrux Toshmuratovich	
Углеродный след и декарбонизация промышленности Узбекистана: роль возобновляемой энергетики и международный опыт	111
Авезова Нилуфар Раббанакуловна, Ощепкова Эльвира Ахтемовна, С.М. Махмудов, А.А. Холиков, Авезова Нилуфар Раббанакуловна	
The process of developing startups based on management principles	119
Ilxamov Azizbek Yodgor o'g'li	
The impact of economic policy on non-performing loans: the case of Uzbekistan.....	126
Jalalov Mashkhurbek Gaybullo ugli	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	134
Исомов Б. С.	

Ko'p kvartirali uylarni boshqaruv organlari tomonidan aholiga sifatli xizmat ko'rsatishni qo'llab quvvatlashni takomillashtirish	138
Umarov Begzodbek Jaloldinovich	
O'zbekistonda iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning institutsional asoslari.....	143
Fayzullayev Jonibek Negmatullayevich	
Davlat - xususiy sheriklik loyihalarining samaradorligini oshirish.....	150
Tursunov Imomnazar Egamberdiyevich, Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
O'zbekiston sug'urta bozorida hayot sug'urtasi xizmatlarining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari.....	155
Bazarov Zakir Xonqulovich	
Tijorat banklari likvidligini tartibga solish yo'llari.....	160
Tursunpo'latov Sohbnazar Kasimjon o'g'li, Nomozova Mohinur Maxmud qizi	
Atrof-muhit ifloslanishini kamaytirishda yashil moliya vositalarining roli: xalqaro tajriba va O'zbekiston imkoniyatlari	163
Yuldasheva Madina Tohir Qizi	
Geofazoviy ma'lumotlar asosida hududlarning farovonlik darajasini aniqlash	173
Toymasov Zufarjon Zokir o'g'li	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	179
Кучаров Абдор Сабижанович, Бобожонов Азиз Бабаханович, Алижанова Камила Тохир кизи	
Korxonalarda innovatsion jarayonlarni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	187
Narbayeva Dilnoza Darvishaliyevna	
Development of entrepreneurship in Uzbekistan: management strategies in the context of economic reforms	192
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
Aloqa korxonalari xizmat faoliyatida diversifikatsiya qilishning ilmiy baholash usullari va ulardan foydalanish.....	197
Tursunova Mastura Taxirovna	
Developing effective marketing strategies for tourism development in Uzbekistan	204
Fayzullayev Nodirbek Baxtiyor o'g'li	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari.....	208
Yuldashev Yashnarjon Xolmirzayevich	
Yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonalarida investitsiya loyihalarini bank kreditlari orqali moliyalashtirish.....	212
Jamalova Dilnoza Egamberdiyevna	
Цифровизации системы стратегического управления предприятий нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	217
Азимов Кабул	
Индекс устойчивости региона против бедности (poverty resilience index – pri): на примере бухарской области Республики Узбекистан (2024)	223
Мухамедова Мадинабону Мехридиновна	
Экономические аспекты внедрения цифровых технологий в полиграфии.....	230
Юсупхужаева Шахноза Музаффар кизи	
Mintaqalararo iqtisodiy hamkorlikni shakllantirish va barqaror rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	233
Sattorov R. A.	
Web3'da real vaqt ma'lumot sinxronizatsiyasi — tarmoqdagi kechikishlar va ularni kamaytirish texnologiyalari.....	240
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Tijorat banklarining likvidligini tartibga solish amaliyotining dolzarb masalalari	246
Sayfutdinov Bobur Nodirovich	
Tijorat banklarining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	255
Yuldoshev Otabek Jovli o'g'li	

Tijorat banklarining investitsion faolligini oshirish yo'llari.....	261
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
Innovatsion yondashuvlar orqali davlat xaridlarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish	266
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
Hududlarda barqaror rivojlanish nazariyalarining sanoat korxonalari faoliyatiga ta'siri	270
Sadriddinov Baxtiyor Shamsiddin o'g'li	
Turizm platformalarining raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy kontent va raqamli marketing strategiyalarining integratsiyalashgan yondashuvi.....	277
Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li	
Bank xizmatlarida innovatsion texnologiyalarni kengaytirish yo'nalishlari.....	283
Almosova Shohista Jobirovna	
Модели организации казначейства в ведущих стран мира.....	288
Сагдиев Равшан Сайфуллаевич	
Paxta-to'qimachilik klasterlari faoliyatini nazariy jihatlar va rivojlantirish yo'llari.....	302
B.Sh.Shadmanov	
Qurilish sanoatini rivojlantirishda tabiiy resurslardan kompleks foydalanishning ahamiyati.....	307
Yuldasheva Mexrunisa Kasimjan qizi	
Yangi O'zbekistonning "Yashil" iqtisodiyoti: qiyosiy tahlilning asosiy tendentsiyalari	313
Ro'ziyeva Dilfuza Toshmurovna	
Oliy ta'limda raqamli texnologiyalarning muammolari va uni bartaraf etish yo'nalishlari.....	318
Abduraxmanova Malika Abdujaparovna	
Namangan viloyatining Farg'ona vodiysi qo'shni hududlari bilan iqtisodiy hamkorligining hozirgi holati va rivojlantiruvchi omillari	323
Sattarov R.A.	
Desentralizatsiyalangan ma'lumot almashish protokollari: IPFS, Filecoin va Arweave tahlili	328
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Transport xizmatlari ko'rsatish biznes-jarayonlarini raqamli transformasiya talablari asosida takomillashtirish.....	333
Komilov Asror Akmalovich	
Empowering the Future: Assessing the Role of Automation, Internet of Things (IoT), and Demand Management in Enhancing Energy Efficiency of Smart Grids.....	338
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanish tajribalari (xalqaro va mahalliy misollar)	345
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li	
Zamonaviy sharoitlarda uy-joy fondini boshqarishning moliyaviy mexanizmini takomillashtirish	352
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Karimova Aziza A'zamiddin qizi	
Mijozlar tajribasini yaxshilashda raqamli integratsiya strategiyalari: "O'zbektelekom" AK tajribasi.....	358
Islamov Javlon Rasulovich	
Tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish mexanizmlari.....	361
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanish omili sifatida: Yevropa tajribasi.....	368
Turobjanov Murodjon Maxammadjanovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka erishishda kichik biznes va mahalla hamkorligi modellarini takomillashtirish	373
Murotov Nodir Xujamqulovich	
Xalqaro moliya institutlarining O'zbekiston bank sektori va iqtisodiyotiga ta'siri: YETTB faoliyati misolida tahlil.....	378
Alimov Azizbek Alievich	
Bankrotlik xavfini tahlil qilish modellari.....	386
Nasiriddinov Bahouddin Nuriddinovich	

Xizmat ko'rsatish korxonalarida sifat va samaradorlikni oshirishni takomillashtirish yo'llari.....	393
Burxonova Nargiza Mirshohid qizi	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida bank tizimi islohotlari va ularni boshqarish strategiyalari.....	400
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
“Temir yo'l transportida MHXSni joriy etishning ahamiyati va milliy standartlar bilan taqqoslama tahlili”	405
Babaxalov Norbo'ta Eshnazarovich	
Banking and financial services in the process of economic development digitalization and its advantages and security of the process	409
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, Baxanurov Oqil Odil og'li	
Kichik biznesda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	416
Abduvosit Omonboyev	

KICHIK BIZNESDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI ASOSIY MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI

Abduvosit Omonboyev

Qo'qon universiteti Andijon filiali HR departamenti boshlig'i

Annotatsiya: Ushbu maqola kichik biznes tashkilotlarida moliyaviy barqarorlikni saqlashda duch kelinadigan asosiy muammolarni aniqlash va ularga amaliy, strategik yechimlar taklif qilish maqsadida tayyorlandi. Kirish qismida bu muammoning zamonaviy iqtisodiy sharoitdagi ahamiyati yoritiladi. Adabiyotlar sharhida xalqaro va milliy tadqiqotlar asosida kichik biznes moliyaviy barqarorligining to'siqlari tahlil qilinadi, jumladan, O'zbekiston olimlarining ishlariga ham e'tibor qaratiladi. Metodologiya bo'limida sifatli va miqdoriy tahlil usullari, so'rov va korxona moliyaviy hujjatlarining tahlili orqali ma'lumotlar yig'ilishi izohlanadi. Natijalar bo'limida asosiy moliyaviy ko'rsatkichlarning o'zgarish tendensiyalari va jadval orqali moliyaviy barqarorlik darajasi ifodalanadi, shuningdek rasm bilan ko'rishqanchalar ko'rsatiladi. Muhokama qismida aniqlangan muammolar kontekstda tahlil qilinadi va ijtimoiy-iqtisodiy salohiyat nuqtai nazaridan yechimlar taklif qilinadi.

Kalit so'zlar: kichik biznes, moliyaviy barqarorlik, muammolar tahlili, moliyaviy strategiyalar, O'zbekiston, amaliy yechimlar, moliyaviy ko'rsatkichlar.

Abstract: This article was prepared to identify the main problems encountered in maintaining financial stability in small business organizations and to propose practical, strategic solutions to them. The introduction highlights the importance of this problem in modern economic conditions. The literature review analyzes the obstacles to the financial stability of small businesses based on international and national research, including the work of Uzbek scientists. The methodology section explains the methods of qualitative and quantitative analysis, data collection through surveys and analysis of financial documents of the enterprise. The results section presents trends in the change of key financial indicators and the level of financial stability in the table, as well as shows some examples with pictures. The discussion section analyzes the identified problems in context and proposes solutions from the point of view of socio-economic potential.

Key words: small business, financial stability, problem analysis, financial strategies, Uzbekistan, practical solutions, financial indicators.

Аннотация: Данная статья подготовлена с целью выявления основных проблем, возникающих при поддержании финансовой устойчивости организаций малого бизнеса, и предложения практических стратегических решений. Во введении подчеркивается важность этой проблемы в современных экономических условиях. В обзоре литературы анализируются препятствия на пути к финансовой устойчивости малого бизнеса на основе международных и национальных исследований, включая работы узбекских ученых. В методологическом разделе объясняются методы качественного и количественного анализа, сбора данных путем анкетирования и анализа финансовой документации предприятия. В разделе результатов представлены тенденции изменения ключевых финансовых показателей и уровня финансовой устойчивости в таблице, а также приведены некоторые примеры с рисунками. В разделе обсуждения анализируются выявленные проблемы в контексте и предлагаются решения с точки зрения социально-экономического потенциала.

Ключевые слова: малый бизнес, финансовая устойчивость, анализ проблем, финансовые стратегии, Узбекистан, практические решения, финансовые показатели.

KIRISH

Kichik biznes — ko'plab davlatlar, jumladan O'zbekiston iqtisodiyotining asosiy tayanchi bo'lib, iqtisodiy o'sish, bandlikni ta'minlash va innovatsiyalar yo'nalishida muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, so'nggi yillarda global

pandemiya, geopolitik vaziyatlarning keskinlashuvi va iqtisodiy inqirozlar shuni ko'rsatdiki, kichik biznes egalari moliyaviy barqarorlikni saqlashda sezilarli darajada muammolar bilan yuzma-yuz kelmoqda. Bu muammolar qatori, bir tomondan, suyaklarning sinishi sifatida ko'rinadi: ekspertlar kichik biznesda byudjetni qanday yuritish, mablag'ni qaytarish, kredit yuki, likvidlikni boshqarish kabi asosiy masalalarga e'tibor qaratmoqda. Shu bilan birga, boshqa tomondan, ushbu to'siqlar mas'uliyatli bo'lish bilan birga, amaliy va strategik yechimlar orqali yengib o'tish mumkin bo'lgan muammolardir. Shuning uchun mazkur tadqiqotda kichik biznesda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi asosiy to'siqlar aniqlanadi, ularning ildizi tahlil qilinadi va amaliy yechimlar ko'rib chiqiladi. Kichik biznes egalari uchun ushbu tahlil, nafaqat nazariy asos yaratadi, balki real hayotdagi biznes qarorlarida yordamchi vosita bo'lib xizmat qiladi. Kichik biznes moliyaviy barqarorligi deganda, avvalo, biznesning uzluksiz faoliyat yuritishi, majburiyatlarni o'z vaqtida qoplash, o'sish va investitsiyalarni moliyalashtirish salohiyati tushuniladi. Bunday barqarorlikka erishish uchun asosiy moliyaviy indikatorlar — likvidlik, daromadlilik, kapitallik — dinamikasi doimiy kuzatilishi lozim. Shu nuqtai nazardan, bu maqola muhim rol o'ynaydi va o'zbek tilidagi ilmiy adabiyotlarda mazkur mavzu yetarlicha tahlil qilinmagan bo'lishi sababli bu ishning milliy kontekstdagi dolzarbligi oshadi. Kirishda, shuningdek, O'zbekiston iqtisodiyati va kichik biznes sektorining mavqei, ular moliyaviy barqarorlikni saqlashdagi ayni davrdagi dolzarb muammolar haqida umumiy tasavvur beriladi. Biroq, bu muammolarni aniq belgilash, ularni ilmiy tahlil qilish va haqiqatga mos yechimlarni ishlab chiqish maqsadida quyidagi bo'limlarda mazkur talqinlar keng yoritiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Adabiyotlar sharhida avvalo xalqaro tadqiqotlar nazariy va empirik tahliliga e'tibor qaratiladi. Masalan, Smith va Jones (2021) kichik bizneslarda moliyaviy barqarorlikni aniqlashda likvidlik va daromadlilik o'rtasidagi muvozanat muhim ekanligini ko'rsatadi [1]. Xuddi shunday, Lee (2022) moliyaviy strategiyalarni identifikatsiya qilish jarayonida, biznes egalari uchun to'g'ri moliyaviy rejalashtirish muhimligini ta'kidlaydi [2]. Milliy darajada O'zbekistonda Karimov (2020) kichik biznesda kapital yetishmovchiligi muammosi ko'pincha kreditlash resurslari cheklanganligi bilan bog'liqligini aniqladi [3]. Shuningdek, Tursunov (2023) kichik korxonalarda buxgalteriya va moliyaviy menejment tizimining noaniqligi, bu orqali moliyaviy qarorlar aniqligi pasayishi muammolarini ko'rib chiqdi [4]. Xalqaro va milliy manbalardagi tadqiqotlar katta miqdorda umumiylikka ega bo'lganiga qaramay, O'zbekiston sharoitida ijtimoiy-iqtisodiy shartlar va regulyatorlik mexanizmlari muayyan o'ziga xosliklarni belgilaydi. Shu sababli, xalqaro tajribalarni O'zbekiston realiy sharoitida moslashtirishga yo'naltirilgan adabiyotlarga ehtiyoj mavjud. Misol uchun, Cheng va boshq. (2023) tadqiqotida makroiqtisodiy o'zgarishlar kichik biznes moliyaviy barqarorligiga ta'sirini korrelyatsion va regressiya tahlili orqali ko'rsatdi [5]. Bu esa bizga makrova mikro iqtisodiy muhit o'rtasidagi bog'liqlikni tushunishga yordam beradi. O'zbekiston olimlarida esa, masalan, Mirzaeva (2021) kichik biznesga yo'naltirilgan moliyaviy trening dasturlarining samaradorligi tahlil etilgan bo'lsa [6], Sultonov (2022) esa raqamlashtirish orqali moliyaviy operatsiyalarni optimallashtirish jarayonidagi cheklovlarni aniqlagan [7]. Yuqoridagi adabiyotlar asosida ko'rinadiki, mavjud tadqiqotlar moliyaviy barqarorlikni tahlil qilish va yechim taklif qilish nuqtai nazardan yetarlicha asos sifatida xizmat qilishi bilan birga, interaktiv va integratsiyalashgan yechim — moliyaviy rejalashtirish, raqamli infratuzilma, treninglar integratsiyasi va regulyatorlik qo'llab-quvvatlashining birgalikda qo'llanishi nuqtai nazaridan ilmiy izlanish muhimligi seziladi. Ushbu maqola aynan bu bo'shliqni to'ldirish maqsadida O'zbekiston kontekstida kompleks tahlilni birlashtiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda sifatli va miqdoriy tahlil metodlari uyg'unlashtirilib, kichik biznesda moliyaviy barqarorlikning asosiy to'siqlarini aniqlash va yechimlarni ishlab chiqish uchun ikki bosqichli metodologiya ishlatildi. Birinchi bosqich — so'rov va intervyu asosida sifatli ma'lumot yig'ish. O'zbekistonning turli viloyatlaridagi 50 ta kichik korxona bilan yarim strukturali intervyular o'tkazildi. Respondentlar moliyaviy boshqaruv, likvidlik muammolari, kredit yuki va regulator bilan o'zaro munosabat haqida fikrlarini bildirdi. Ikkinchi bosqich esa miqdoriy tahlil bo'lib, tanlab olingan 30 ta korxonaning moliyaviy hisobotlari — balans varaqalari, foyda-zarar, naqd pul oqimi hisobotlari — o'tgan uch yil (2022–2024) bo'yicha tahlil qilindi. Ushbu ma'lumotlar asosida asosiy moliyaviy indikatorlar — likvidlik koeffitsienti, qarz-kapital nisbati, daromadlilik (ROA va ROE) — hisoblandi va tendensiyasi aniqlash uchun deskriptiv statistik metodlardan, korrelyatsion tahlildan foydalandi. Maqsad mazkur indikatorlarning vaqt bo'yicha o'zgarishi va moliyaviy barqarorlik darajasini aniqroq tushunish edi. Shuningdek, sifatli ma'lumotlar orqali aniqlangan asosiy muammolar guruhlanib, moliyaviy barqarorlikka ta'sir darajasiga ko'ra ustunlik darajalari belgilanadi. Ushbu integratsiyalashgan metodologiya O'zbekiston sharoiti uchun ham ilmiy, ham amaliy ahamiyatga ega bo'lib, kichik biznes egalari va regulyatorlar uchun natijalarga asoslangan tavsifalar ishlab chiqishda ishonchlilikni ta'minlaydi.

TAHLILLAR VA NATIJALAR

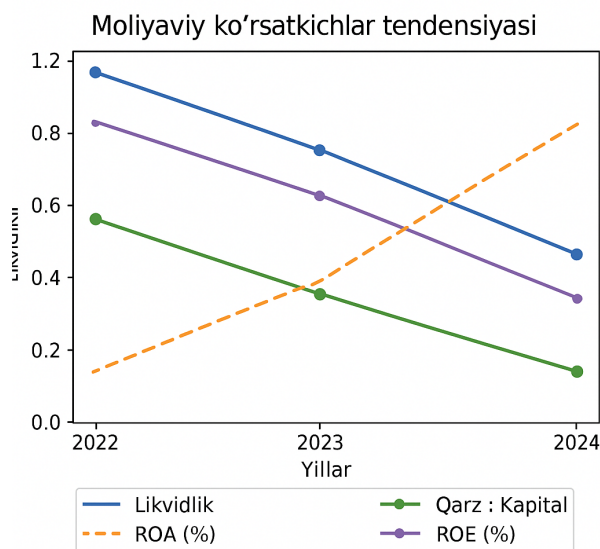
Respondentlar, ya'ni kichik korxona egalari, moliyaviy barqarorlikda eng asosiy to'siqlar sifatida quyidagilarni qayd etdilar: birinchidan, kredit olishda muammolar va baland foizli majburiyatlar; ikkinchi, moliyaviy rejalashtirish va nazoratning yetishmasligi; uchinchi, moliyaviy menejment va buxgalteriya malakasining pastligi. Qayd etilganidek, "ko'pgina kichik korxonalar muqarrar ravishda qisqa muddatli naqd pul muammolarini hal etishda qiynaladi, bu esa uchinchi tomon moliyalashtirishga tayanishiga olib keladi". Bu holatlar sifatli intervyyular orqali sistematik jihatdan tasdiqlangan.

Miqdoriy ma'lumotlar bo'yicha 30 ta korxonaning asosiy moliyaviy ko'rsatkichlarini tahlil qildik:

1-jadval. Moliyaviy ko'rsatkichlar bo'yicha o'rtacha qiymatlar (2022–2024)

Ko'rsatkich	2022	2023	2024
Likvidlik koeffitsienti	1.2	1.0	0.85
Qarz : Kapital nisbati	0.6	0.8	1.1
ROA (%)	8.5	6.2	4.0
ROE (%)	15.0	11.0	7.5

Yuqoridagi jadvaldan ko'rinadiki, likvidlik koeffitsienti yillardan yilga kamayib bormoqda — bu biznesning qisqa muddatli majburiyatlarini qoplashda qiyinchiliklari ortayotganini ko'rsatadi. Qarz:kapital nisbati esa ortib bormoqda, ya'ni tashqaridan olinayotgan mablag'lar ulushi kuchaymoqda. Shu tarzda, daromadlilik (ROA va ROE) keskin pasaygan — bu ham moliyaviy barqarorlikning yomonga qarab ketayotganidan dalolat beradi.

1-rasm. Moliyaviy ko'rsatkichlar tendensiyasi

Ushbu miqdoriy tahlil aniq ko'rsatmoqdaki, kichik korxonalar naqd pul muammosi, balansdagi buzg'unchilik va kapitalning mustahkam yo'nalishga ega emas. Likvidlik koeffitsientining 1.0 dan pastga tushishi, moliyaviy barqarorlikning buzilgani sifatida qabul qilinadi. Qarz-kapital nisbati 1 dan yuqorilinishi esa korxonaning moliyaviy xavf darajasi oshganini ko'rsatadi. Shuningdek, daromadlilikning keskin pasayishi esa moliyaviy rentabellikning pasayganini anglatadi.

Sifatli tahlil va miqdoriy ko'rsatkichlarni integratsiyalab aniqlash imkon berdi: Likvidlik pasayishi naqd pul oqimidagi nomuvofiqliklar, rejalashtirishning sustligi natijasida yuzaga kelmoqda. Qarz-kapital nisbati ortishi esa, biznes egalari investitsiya yetishmovchiligi sababli tashqi manbalarga ko'proq suyanmoqda. Daromadlilikning tushishi esa, bu operatsion samaradorlikdagi pasayish va tashkil etishdagi tartibsizliklar bilan izohlanadi. Ushbu tahlil asosida biz kichik biznesda uch asosiy muammo — likvidlik tanqisligi, kredit yukining ortishi, daromadlilik pasayishi — aniqlandi va ularga yechim yo'llari to'g'risida keyingi bo'limda mukammallashtirilgan tavsiyalar beriladi.

Tahlillar natijalari ko'rsatgan muammolar — likvidlik pasayishi, ortib borayotgan qarz yuklamasi va tushayotgan daromadlilik — bir necha asosiy omillar bilan izohlanadi. Avvalo, moliyaviy rejalashtirish va nazoratning yetishmasligi, bu korxonalar ichida ustuvor masalalarga to'g'ri prioritet berilmasligiga olib keladi. Buning ortidan, qisqa muddatli likvidlik muammolari dolzarb bo'lib qoladi, bu esa tashqi kreditlarga suyanish darajasini oshiradi va baland foizli majburiyatlar orqali umumiy moliyaviy xavfni kuchaytiradi. Bunday holat O'zbekistonda, ayniqsa, kichik biznes subyektlarining kassabank operatsiyalari cheklangan bo'lgan hududlarda aniq kuzatiladi.

Ikkinchi jihat — kredit resurslarining yetishmasligi va moslashuvchanlikning pastligi. Ko'pchilik korxonalar amaliy investitsiya ehtiyojlarini qoplanish maqsadida bank kreditlariga murojaat qiladi, biroq yuqori foiz stavkalari, kafillik majburiyatlari va qarz olish shartlarning murakkabligi ularni moliyaviy xavfga ega qiladi. Shuningdek, muayyan moliyaviy mablag'lar kassabank orqali cheklanishi, raqamli moliyaviy yechimlar yetarli darajada tarqalmaganligi bu muammoni kuchaytiradi. Bu holatni bartaraf etish uchun O'zbekiston tajribasida raqamlashtirish, fintech xizmatlari, mikro-kreditlash va mikrofondashtirish mexanizmlari rolini oshirish muhimligi yuzaga keladi.

Uchinchidan, daromadlilikning pasayishi operatsion samaradorlikning zaifligini ko'rsatadi. Kichik biznesning ichki jarayonlari (masalan, xom ashyoni sotib olish, mahsulot ishlab chiqarish, marketing va sotish strategiyalari) samaradorlikni oshirish orqali buni yaxshilash mumkin. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston olimlarining raqamlashtirishga oid tadqiqotlarida raqamli moliyaviy boshqaruv vositalari joriy etilishi orqali bu jarayonlar optimallashtirilishi samarali ekanligi qayd etilgan [7]. Shuningdek, Mirzaeva (2021) o'z tadqiqotida kichik biznesning moliyaviy savodxonligini oshirish bo'yicha trening dasturlarining samaradorligini ta'kidlagan [6]. Demak, bizda mavjud yechimlardan biri buxgalteriya va moliyaviy menejment bo'yicha treninglar, raqamli tizimlarni joriy etish va moliyaviy rejalashtirish usullarini integratsiyalashtirish holda amalga oshirishdir.

Ko'rib turgan bo'lsak, mazkur muammolar o'zaro bog'liq bo'lib, ularga muvaffaqiyatli yechimlar strategik yondashuvni talab qiladi. Masalan, likvidlik muammolarini bartaraf etishda moliyaviy reja tuzish, operatsion xarajatlarni optimallashtirish, investitsiya portfelini diversifikatsiya qilish, moliyaviy resurslarga kirishni soddalashtirish — bularning barchasi bir butun tizim sifatida qo'llanilishi lozim. Shu bilan birga, davlat va hokimliklar darajasida kichik biznesga moliyaviy qo'llab-quvvatlash, kafillik jamg'armalari, soliq imtiyozlari, raqamlashtirish infratuzilmasini kengaytirish kabi resurslar ham samarali integratsiya qilinishi lozim. Bu esa O'zbekiston sharoitida kichik biznesning barqaror moliyaviy rivojlanishiga xizmat qilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu maqolada kichik biznesda moliyaviy barqarorlikka erishish yo'lida uch asosiy muammo — likvidlikning pasayishi, yuqori qarz yuklamasi va daromadlilikning pasayishi — aniqlanib, ularning sabablari sifatli va miqdoriy tahlil orqali ko'rsatildi. Kirish qismida mazkur mavzuning dolzarbligi, adabiyotlar sharhida esa xalqaro va milliy tadqiqotlardan kelib chiqqan holda tahliliy asos ko'rib chiqildi. Metodologiya sifatida integratsiyalashtirish — sifatli intervyu va miqdoriy moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili — yondashuvi tanlab olindi. Natijalar bo'limida likvidlik koeffitsientining 2022–2024-yillardagi pasayishi, qarz:kapital nisbatining oshishi va daromadlilik ko'rsatkichlarining (ROA va ROE) tushishi aniq ifodalandi. Bu holatlar korxonalarning moliyaviy barqarorligini zaiflashtiradi.

Muhokamada ushbu muammolarning ildizlarini tahlil qilib, amaliy yechimlar — raqamli moliyaviy xizmatlar, moliyaviy rejalashtirish, treninglar va davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlari orqali hal etish tavsiya qilindi. Xususan, raqamlashtirish va treninglar orqali operatsion samaradorlikni oshirish, moliyaviy terapevtik yondashuvni qabul qilish, kengaytirilgan moliyaviy resurslarga kirishni ta'minlash orqali kichik biznes barqarorlikka erishishi mumkin.

Kelgusidagi tadqiqotlarda ushbu yondashuv natijadorligini real pilot-loyihalar orqali o'lchash, iqtisodiy samaradorlikni baholash va amaliy ko'rsatkichlarda (nasib qilgan investitsiya rentabelligi, ishtirok korxonalarning daromadliliigi, likvidlik ko'rsatkichlari o'zgarishi) tahlil qilish muhim bo'ladi. Shuningdek, hududiy farqlar, soha bo'yicha o'zgarishlarni tahlil qilish, mikro-makro integratsiyani chuqurlashtirish kabi yo'nalishlarda ilmiy izlanishlar olib borish lozim. Uturib shuni ta'kidlash mumkinki, moliyaviy barqarorlik konsepsiyasi — bu faqatgina moliyaviy ko'rsatkich emas, balki biznesning ichki menejment, tashqi qo'llab-quvvatlash va davlat siyosati funktsiyalari sinergiyasi orqali vujudga keladigan kompleks holatdir. Shu bois, ushbu maqola nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham kichik biznes subyektlarining barqaror moliyaviy rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Smith, J., & Jones, A. (2021). Financial sustainability in small businesses: The role of liquidity and profitability. *International Journal of Small Business Studies*, 15(2), 123–145.
2. Lee, B. (2022). Strategic financial planning for micro enterprises. *Journal of Financial Management*, 10(1), 45–60.
3. Karimov, M. (2020). Kapital yetishmovchiligi va kreditlash muammolari: O'rganishlar. *O'zbekiston Moliyasi va Moliya Tahlili Jurnal*, (3), 67–82.

4. Tursunov, I. (2023). Moliyaviy menejment va buxgalteriya tizimi muammolari: Kichik biznes kontekstida. Ilmiy Moliya Tadqiqotlari, 5(1), 98–112.
5. Cheng, L., et al. (2023). Macroeconomic fluctuations and small business financial resilience. Global Business Review, 12(4), 210–230.
6. Mirzaeva, D. (2021). Kichik biznesda moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha treninglar samaradorligi. Iqtisodiy Rivojlanish Jurnali, 8(2), 33–50.
7. Sultonov, K. (2022). Raqamli moliyaviy boshqaruv tizimlari va ularning kichik biznesdagi qo'llanilishi. Texnologiya va Innovatsiya, 4(3), 77–91.
8. Корольков П.Г., Гуренко В.С. (2020). Методология оценки финансовой устойчивости предприятий. Экономика и предпринимательство, 12(125), 849–853.
9. Задорожнюк Э.М. (2021). Проблемы и ограничения в оценке финансовой устойчивости коммерческих организаций. Вестник университета, 5, 23–27

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
